א ב מיי׳ פי״ט מהל׳ א ב מיי פי״ט מהל׳ א ב מיי

:סעיף יא

רבינו גרשום

אלמא בעל בנכסי אשתו יורש הוי: נכסי מלוג. להכי קרי נכסי מלוג שכיון . קבל עליו הבעל שיא קביל עייי והבעי אחריות מתחסרין והולכין כמו שמולגין את הראש שמתחסר השער להכי מקרי נכסי מלוג. אי אמרת בשלמא לוקח הוי משום בסיכוא יוקרי יוו מסים הכי מפיק דקדם שעבוד לקיחתו משעה שהכניסה לו והלקוחות לא קנו עדיין אלא אי אמרת כיורש הוי הלא הוא אינו יורש הוי הלא הוי הלא הוא אינו יווש בנכסי אשתו אלא לאחר מיתת אשתו והלקוחות קדם שעבודן קודם מיתתה אלא לאו ש"מ משום הכי מוציא הבעל בנכסי אשתו דלוקח הוי. אלמא אשתו דרוקח הוי. אלמא אע"ג דשלח רבין באגרתיה דבעל יורש הוי ליכא למשמע מיניה דהשתא מצינן למשמע דלוקח הוי: משום פסידא דידיה דלא משום פסיה דירה דירה תיפוק מידיה ביובל ירושת אשתו דאי דיינינן ליה בלוקח נפקא מיניה ביובל כשאר לקוחות. לגבי רבי יוסי ב״ר חנינא טבא עבדי ליה לבעל. דשוינהו כלוקח משום פסידא דידיה הוי כן קומה קבית לקחות מירושתו שאין ירושה אלא לאחר מיתה אבל כי משוינן ליה לוקח קדמה קנייתו למכירתה משום הכי מוציא מיד הלקוחות גבי רבין דשלח באגרתיה ביונישו ביו מישות מתודה דיורש הוי משום פסידא ראלמנה דתהוי נזונת מנכסי יורשין שויוהו רבנן כיורש כי היכי דתיקום שטר שעבוד כתובתה מירושתו בעל שיורש הבת של זו דאי אמרינן דבעל כלוקח הוי אינה נזונת . ראין מוציאין למזון האשה ראין מוציאין למזון האשה הבנות מנכסים משועבדים ללוקח מפני תקון העולם. משום דפסידא . דאלמנה אמרת שויוהו רבנז י אל מנה אמה ונשהיהה דבן כיורש הא גבי מילתא דרבי יוסי ב״ר חנינא דאיכא פסידא ללוקח דבעל מוציא מידו ושויוהו רבנן . לבעל כלוקח. ואי משום חששא דפסידא איבעי רבנן לשויוהו כיורש דהשתא לא קא מפסדי לקוחות . דשעבודן הוי קדים מירושת התם שאני הוא הבעל. ובדיז הוא דליפסדו מדידהו דברין הוא דיכור מוידות דהלקוחות הוא דאינהו דאפסידו אנפשייהו דלא איבעי להו למזבן כו'. אבל גבי אלמנה מאי הוי לה למיעבד משום הכי שויוהו

בן כיווש דרא הנסי. אלמנה במזונותי: הדרן **עלך יש נוחלין** "מ מי שמת כ שהנכסים מרובין בזמן . הבנים יירשו. שיהא הממוז הבנים ייז שו. שיזא הממון בחזקתם: והבנות יזונר. מן הנכסים עד שינשאו ונוטלות עישור נכסים: כדי שיזונו אלו ואלו כל סיפוקן בין בפרנסה בין במזונות עד שיבגרו עד שיביאו שערות הבנות לי״ שיביאו שערות הבנות לי"ב שנה ויום א' והבנים לי"ג שנה ויום א' ואי ליכא כדי שיזונו אלו ואלו עד שיבגרו אלא יש בהם כדי מזונות של י' שנים.

רבנן כיורש דלא תפסיד

והיורש את אשתו. פי׳ נקונטרס ואי הוי לוקח מחיים גם לחחר מיתה לח פקע והוי לוקח ואין נרחה דהח מחיים אין לו אלא פירות ונראה לר"י לפרש דמבעיא ליה אם בעל יורש הוי או לוקח הוי בין מחיים בין לאחר מיתה מדלא מפליג

מידי ופשיט מדרבין דלכל הפחות הוי יורש לאחר מיתה כדהאמר מתה הבת אלמנתו נזונת מנכסיו אע"פ שהבעל יורשה אבל מחיים אין להוכיח מדבריו דהוי יורש אע"ג דקאמר נשאת הבת אלמנתו נזונת דהא אפילו הוי לוקח מחיים קאמר שפיר דנזונת שתוכל למכור הגוף מחיים והפירות לאחר מיתה כיון דבעל יורש הוי לכל הפחות לאחר מיתה ולהכי קא"ל אביי ואי לאו דשלח רבין לא הוה ידעינן דהוי יורש לאחר מיתה והתנן אלו שאין חוזרים ביובל הבכורה והיוכש את אשתו אלמא דיורש הוי לאחר מיתה: גבר יובל שויוהו רבנן ביורש. לאו דוקא נקט שויוהו רבנן דהא כיון דאית ליה דאינה חוזרת ביובל אית ליה דירושת הבעל דאורייתא דהכי אמר בבכורות (ד' נב:) וכן פי' בקונטרם אלא שויוהו רבנן בעי למימר הניחוהו להיות יורש ולא עשאוהו לוחח: התם אינהו אפסידו אנפשייהו כו'.

תימה דבפרק מי שהיה נשוי (כתובות ד' נה:) אמר אביי נכסי לך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוליא מיד הלקוחות ואחריך מיד בעל ולוקח מיד אחריך ואוקימנא בידא דלוקח ופריך התם מאי שנא מהא דתנן דיעשו פשרה ביניהם ומשני התם אית להו פסידא לכולהו הכא לוקח הוא דאית ליה פסידא פי׳ וכיון דאיכא פסידא דלוקח שויוהו רבנן בעל כיורש ואין מוליא מיד לוקח והשתא האמר הכא דאיהו דאפסיד אנפשיה דלא ה"ל למיזבן מאתמא דיתבא תותי גברא לפי שהבעל יוליא מידו וכ״ת התם לא אפסיד אנפשיה שהוא סבור שלא יטול הבעל ממנו

לפי שאחריך יוליא מידו מ"מ הרי יודע דיחזרו חלילה ויצטרכו לעשות וכן סוגיא דשמעתא דכל היכא דאיכא פסידא כגון פסידא דאלמנה פשרה וירויח הבעל ואור"י דהתם לא אפסיד אנפשיה לפי שסבור שיעשה פשרה עם אחריך ולא יגבה הבעל כלום וא"ח מ"ש מהא דאמר התם לעיל נכסי לך ואחריך לפלוני עמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום אלמא אע"ג דאיכא פסידא לאחריך הוי בעל לוקח א וי"ל דמתנה שאני דאין כל כך פסידא אם לא יקבל במתנה וא"ת דאמר בריש המפקיד (ב"מ ד' לה. ושם) שמו לה לאשה ואנסיבא או שמו מינה (ד) ואנסיבא בעל לוקח הוי ולא מיהדר כו' אע"ג דאיכא פסידא ללוה לא מיהדר ליה ארעא אע"פ דשומה הדרה לעולם וי"ל כיון דבדין לה הדר אלה משום ועשית הישר והטוב לא חשיב כל כך פסידא עוד מקשים דאמר בהחובל (ב"ק ד׳ פט. ושם) כי אתו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב אמרו תקנת אושא מתני׳ היא העבד והאשה פגיעתן רעה אחרים שחבלו בהם חייבים והם שחבלו באחרים פטורין ואי ס"ד ליתא

והיורש את אשתו אמר ליה רבא והשתא דשלח מי ידעינן יהאמר ר' יוסי בר' חנינא באושא התקינו האשה שמכרה (6) נכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות אלא אמר רב אשי בעל שויוהו רבגן כיורש ושויוהו רבנן כלוקח והיכא דמבא ליה עבדו ליה גבי יובל שויוהו רבנן כיורש משום פסידא דידיה גבי דר' יוסי בר' חנינא שויוהו רבנן כלוקח משום פסידא דידיה גבי דרבין משום פסידא דאלמנה שויוהו רבנן כיורש והא גבי דר' יוםי בר' חנינא דאיכא פסידא ללקוחות ושויוהו רבנן כלוקח התם אינהו אפסידו אנפשייהו כיון דאיכא בעל לא איבעי להו למיזבן מאיתתא דיתבא תותי גברא:

הדרן עלך יש נוחלין

שמת והניח בנים ובנות יבזמן שהנכסים ישמת מרובין הבנים יירשו והבנות יזונו נכסים מועמין הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים אדמון אומר בשביל שאני זכר הפסדתי אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון: גמ' וכמה מרובין אמר רב יהודה אמר רב כדי שיזונו מהן אלו ואלו שנים עשר חדש כי אמריתא קמיה דשמואל אמר זו דברי רבן גמליאל בר רבי אבל חכמים אומרים יכדי שיזונו מהן אלו ואלו ער שיבגרו איתמר נמי כי אתא רבין אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחגן כל שיזונו מהן אלו ואלו עד שיבגרו הן מרובין פחות מכאן הרי אלו מועטין ואי ליכא לאלו ואלו עד שיבגרו

פי׳ רבינו חננאל ורואה אני את דבריו לוותה ואכלה ועמדה וניסת מסתברא דכיורש הוי משום פסידה דמלוה דליכא למימר איהו דאפסיְד אנפשיה שְויוהו רבנן כיורש:

הדרן עלך יש נוחלין בי שמת. מרובין. מפרש בגמרא: והבנות יוונו. מזונות ופרנסת ישוחין עד דתבגרן חו עד דתנסבן לגוברין כדתנן בכתובות (ד נב: נג:): ישחלו. יחזרו על הפתחים: בשביל שחני זכר הפסדתי. בחמיה (ב) ובגמ' [קמ:] מפרש מאי קאמר אלא לא אפסיד ונזונים יחד: אמר רבן גמליאל כו'. והכי הלכתא כאדמון דאמר בפ' בתרא דכתובות [קט.] כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו: גמ' כדי שיזונו. פרנסה ומזונות: אלו ואלו. בנים ובנות: כי אמריתא. אחר פטירתו של רב ובאתי ללמוד קמיה דשמואל: עד שיבגרו. שכך התנה להן אביהן עד דתבגרן או תנסבן כדאמר בכתובות ואינך מועטין ויזונו הבנות עד שיבגרו והמותר לבנים כדמפרש ואזיל:

והיורש את אשתו. מפרש התם [בכורות נב:] קסבר ירושת הבעל דאורייתא

ואי לוקח הוי משעה שנשאת אפילו לאחר מיתה לא נפקא מכלל

מקח וממכר ותהדר ביובל: באושא הסקינו. שגלתה סנהדרין

לשם כדמפרש בר"ה (ד' לא.): האשה שמכרה נכסי מלוג בחיי

בעלה. שאם ימות בעלה יזכה בהן

ואם תמות היא ויירשה בעל יפסידו.

ונכסי מלוג הן נכסים שנפלו לה מבית

אביה או שהכניסה קרקעות שלא

נשומו בכתובתה ולא קיבל בעל עליו

אחריות ואוכל פירותיהן בחייה כתקנת

חכמים תחת פרקונה ולהכי מיקרי

מלוג שמולגן ומחסרן בעל שחוכל

הפירות כמליגת הרחש: אי אמרת

בשלמה לוקה שויוהו. רבנן משעה שנשהה

משו"ה מפיק דלוקח רחשון הוי אלא אי

אמרת בעל בנכסי אשתו יורש הוי

משעת נשואין אמאי מפיק למה תקנו

באושא שהבעל מוליא והלא האשה

שהיא מורשת אותו מכרה ואין כח

ביורשין לירש מה שמכר אביהן אלא

ודאי מדתקנו שהבעל מוליא כך היה

עיקר תקנת אושא שיהא הבעל לוחח

בנכסי' משעה שנשאה והלכך מוליא שהרי קדם מקחו למקחן של לקוחות:

אלא אמר רב אשי כו'. לתרן על כל

אלו הדברים שיש מקומות שעשאוהו

כיורש ויש מקומות שעשאוהו כלוקח:

והיכת דעבת ליה כו'. כדמפרש ואזיל: גבי יובל כו' משום פסידא

דידיה. דלא תהדר ביובל למשפחת אשתו: גבי דרבין. אע"ג דאיכא

פסידא דידיה חיישי׳ לפסידא דאלמנה

שמאחר שקדם תנאי מזונותיה לנשואין

לא טוב לנו להפסידה בידים: דאיכא

פסידת דלקוחות. אמאי לא חיישינן

כי היכי דחיישינן לפסידא דאלמנה:

דיתבת תותי גברת. ורחוי ליורשה

כשתמות ואלו הערימו להוליאם מידו

הלכך יפסידו. ולענין שאילתא דשאילנא

שקלי לתקנת אושא חובין נכסי מלוג ותיחיב ליה משמע הא איתא לתקנת אושא לא ליתיב ליה ולא מידי ואמאי הא לא תקנו רבנן דהוי לוקח אלא היכא דליכא פסידא לאחריני אבל הכא איכא פסידא דנחבלים וי״ל דהוה מלי למפרך ולטעמיך אלא דבלאו הכי פריך שפיר ולרשב״א נראה דלא קשה מידי דהא כיון דתקינו רבנן דבעל מוציא מיד הלקוחות לטובחו היכא דליכא פסידא לאחריני לא פלוג ותקנו דבכ״מ שאשה מוכרת הבעל מוציא אפילו במקום שחבלה באחרים דאיכא פסידא דאחריני כיון דלא שכיחא מלחא שיהא פסידא דאחריני לכך לא פלוג רבנן ובכל מקום מוליא:

הדרן עלך יש נוחלין

🗗 שמת: והבגות יזוגו. מה שהזכיר רשב״ם בהדי מזונות פרנסה אין נראה לריב״ן דהא מזונות היינו אכילה ושתיה ופרנסה היינו מלבושין ולרכי הנשואין ב ותרי מילי נינהו כדאמר [בפ' מליאת האשה] (כסובות ד' סח:) מוליאין לפרנסה ואין מוליאין למזונות וקתני נמי הבנות מזונות ומתפרנסות וכן בכמה דוכתי משמע דתרי מילי נינהו: אמך ר"ג רואה אני את דברי אדשון. בכתובות (ד' קט.) אמר כ"מ שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו א"ל רבא לרב נחמן אפ" בברייתא כו" מכל ההיא פוגיא משמע דהלכה כאדמון וחימה דהכא בגמרא כולה שמעתא כרבנן דאדמון ודלא כהלכתא דא"ר י (יוסי) א"ר יוחנן יחומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין וכו' ובעיא נמי דר' ירמיה מר' אבא (כ הויא אליבא דרבנן ואמר נמי בסוטה (ד׳ כא:) היכי דמי רשע ערום א״ר ש (יוסי) א״ר יוחנן זה המשיא עלה למכור בנכסים מועטין ור״ח וה״ג ורב אלפס פסקו כרבנן דאדמון משום דשמעתין דהכא כוותייהו אולא ור"ת אומר דאדמון לא פליג ארבנן אלא שמתמיה על התקנה שתקנו נכסים מועטין אבל מ"מ כרבנן ס"ל! ולא משמע הכי מדקאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון: [ועיין מוספות כתובות קח: סדיה אדמון]:

- 15 ב"מ לה ב) כתובות קח:, ג) [ל"ל ר' חמין,

הגהות הב"ח

(א) גמ' בגכסי מלוג: (ב) רשב"ם ד"ה בשביל וכו' בתמיה אלא לא אפסיד וטונים יחד ובגמ' מפרש מאי ימר ובגמי מפרש מאי קאמר הס"ד: (ג) תום' ד"ה התם וכו' לבעל כיורט וכו' האמר הכא דאינהו דאפסדו אנפשייהו לוא הוה להו למיזכן: (ד) בא"ר ואנסיבא ומתה בעל לוקח: (ס) ד"ה אמר וכו' מר' אבא נמי הויא אלינא:

מוסף רש"י

באושא התקינו. כשהיתה סנהדרין באושא, שגלתה וישבה שם סנהדרי גדולה, כדאמרינן בר"ה (לא.) גבי עשר מסעות (ר"ח לה.) מלוג. הקרן (כתובות נ.) להיות הצעל אוכל פירות נסיות וגוף הקרקע יהיה ללוקח לכשתמות (ב"מ לה.). ומתה. ובעל יורש אשתו דבר תורה (שם). הבעל מוציא. גוף הקרקע מיד הלקוחות והכי מוקי לה בפרק האשה (בתובות עח:) תקנת אושא בגופה של קרקע לאחר מיתה (ב"מ לה.) דשויוהו מיתה (ב"מ לה.) דשויוהו רבנן כלוקח והוא לוקח ראשון (כתובות ו.) דאע"ג דבעלמא קנין פירות לאו כקנין הגוף קפן פירות כמו כפוכן השקי דמי, בעל בנכסי אשתו אלמוה רבנן לשעבודיה משום איבה והוי כלוקח ראשון (ב"ק פח:) ומיהו להכי אהני מכירת האשה, שאם ימות בעליה

החסה, שחם ימות בעניה בחייה יטלם הלוקח (דעיד 1.) הדרן עלך יש נוחלין הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים. מקנת מכמים היא (כתובות קח:).

מוסף תוספות

א. ווןהתם לא אפסיד אחריך אנפשיה כלום ומיקמי דתנסוב הוא דיהיב לה. לשנ״ל. ב. ולא ישכיו. ב. וילא אמרינן בה הבנים ישאלו על הפתחים אלא הבנים ירשו ולכשיבואו לינשא לבעל נוטלות עישורן. למנ"ן, אבל נראה שר"ש ז"ל לא פירש כן אלא ב]נכסים מרובין, ולשונו מוכיח כן. רשנ״א. ג. וו״ל הרכיזו כן לשכ על א. זה ל הלמנ"ן: וי"א דאדמון לאו מיפלג פליג אלא אתמוהי מתמה ונ"מ דאם קדמו ומכרו בנכסים . מועטין מה שמכרו מכרו . כדאמר ר' אסי א"ר יוחנן, ומהא דאדמון גמר לה דכיון דמספקא ליה לית לן לאפוקי נכסי מידא דלוקח, לאפוקי נכסי מידא דלוקח, כך פי׳ ר״ת ז״ל כדי שלא לעקור כלל המסור בידינו שבכל מקום שאמר ר״ג רואה אני את דברי אדמון